

Şili'den Gibeah'a
Kutsal Kitap Arkeolojisi
-Metodist Bir Yaklaşım-

Aslan BİLKAY

ESki
Yeni
YAYINLARI

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1448

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

Eskiyeni Yayınları

Yayın No | Publication Number: 268

Kitap Adı: Şili'den Gibeah'a Kutsal Kitap Arkeolojisi -Metodist Bir Yaklaşım-
Book Title (English): From Chile to Gibeah Biblical Archaeology -A Methodist Approach-

ISBN: 978-625-6781-81-8

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786256781818

Yazar | Author: Aslan BİLKAY | orcid.org/0000-0002-2021-1169

Kurum | Institution: Siirt Üniversitesi

ROR ID: ror.org/05ptwtz25

Editör: | Editor: Tugay TAŞÇI | orcid.org/0000-0002-8094-2238

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 112

Yayın Tarihi | Publication Date: Kasım | November 2024

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRAX | Din ve arkeoloji | Religion and archaeology

BISAC: REL006110 | Din / Arkeoloji | Religion / Antiquities & Archaeology

THEMA: QRAX | Din ve arkeoloji | Religion and archaeology

LC: BL65.A73 | Din ve Arkeoloji | Religion and Archaeology

Atf Bilgisi | Cite as: Bilkay, Aslan. *Şili'den Gibeah'a Kutsal Kitap Arkeolojisi - Metodist Bir Yaklaşım-*, Ankara: Eskiyeni Yayınları, 2024.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Şili'den Gibeah'a
Kutsal Kitap Arkeolojisi
-Metodist Bir Yaklaşım-

Aslan BİLKAY

Ankara 2024

Yazar Hakkında/About the Author

Aslan BİLKAY

1997'de Mardin'de doğdu. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olan yazar (2019), İbn Haldun Üniversitesi Din Bilimleri Anabilim Dalı'nda "*Kutsal Kitap Arkeolojisi: William Foxwell Albright*" isimli teziyle yüksek lisans eğitimini tamamladı (2024). Halihazırda Mimar Sinan Üniversitesi lisans Arkeoloji (2021) ve İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi doktora (2024) eğitimlerine devam etmektedir. 2023 yılından bu yana Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. İlgi alanları arasında Kutsal Kitap Arkeolojisi ve İslam Arkeolojisi yer almaktadır.

Aslan BİLKAY

He was born in Mardin in 1997. The author graduated from Marmara University Faculty of Theology (2019) and completed his master's degree at Ibn Haldun University Department of Religious Sciences with his thesis titled "*Biblical Archaeology: William Foxwell Albright*" (2024). He is currently continuing his undergraduate studies in Archaeology at Mimar Sinan University (2021) and PhD in History of Religions at Istanbul University Faculty of Theology (2024). Since 2023, he has been working as a research assistant at Siirt University, Faculty of Theology, Department of History of Religions. His research interests include Biblical Archaeology and Islamic Archaeology.

Kitap Hakkında

Şili'den Gibeah'a Kutsal Kitap Arkeolojisi -Metodist Bir Yaklaşım-

2024 yılında İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne sunulan master tezine dayanan bu kitap, interdisipliner bir çalışma örneği olarak arkeoloji ve dinler tarihi bilimlerini ortak bir paydada buluşturan Kutsal Kitap arkeolojisini ve yapmış olduğu önemli çalışmaları ile bu alana “altın çağını” yaşatan William Foxwell Albright'ın (ö.1971) Metodist bakış açısıyla Tell el-Fül/Gibeah of Saul'da (1922-23 ve 1933) gerçekleştirdiği arkeolojik kazıları konu edinmektedir. Çalışmanın amacı, Albright'ın Metodist bakış açısıyla Kutsal Kitap anlatısının doğruluğunu tespit etmek için arkeoloji biliminden nasıl yararlandığını Tell el-Fül/Gibeah of Saul'da gerçekleştirdiği arkeolojik kazılar örneğinde ortaya koymaktır. Nitekim dinler tarihi disiplininin, bilgi birikiminden en fazla istifade ettiği bilimlerin başında arkeoloji gelmektedir. Arkeoloji, geçmişte yaşamış insan topluluklarına ait sosyal, kültürel ve toplumsal yaşayış ve düzenlerini, yaşadıkları dönemden günümüze kadar gelen maddi kalıntıları merkeze alarak araştıran, kayıt altına alan ve yorumlamaya çalışan bir bilim dalıdır. Kutsal Kitap terimi en genel haliyle Yahudi ve Hristiyanlar tarafından kutsal sayılan Eski Ahit ve Yeni Ahit kitaplarıdır. Kutsal Kitap arkeolojisi terimi ise Eski ve Yeni Ahit metinlerinin anlatısında geçen halkların, kültürlerin ve dönemlerin arkeolojik kalıntılarla incelenmesi ifade etmektedir.

Kutsal Kitap arkeolojisini, Metodist bir yaklaşımla W. Foxwell Albright tarafından Tell el-Fül/Gibeah of Saul'da yapılan arkeolojik kazılar örneğinde ele alan bu çalışma, giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümü, çalışmanın amacını, önemini, metodunu, sınırlılıklarını ve kaynaklarını konu edinmektedir. Birinci bölümde Kutsal Kitap arkeolojisinin Albright merkezli arkeolojisi anlatılmaktadır. Başka bir ifadeyle Kutsal Kitap arkeolo-

jisinin teorik arka planını ele ala bu bölüm, Albright merkezli tarihsel gelişimini, isimlendirme sorununu ve önemli ekollerini ele almaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise William Foxwel Albright'ın Metodist dini arka planını, Kutsal Kitap anlatısında geçen Gibeah'ı, Albright'ın bu anlatının doğruluğunu ortaya koymak amacıyla Tell el-Fül /Gibeah of Saul örneğinde gerçekleştirmiş olduğu arkeolojik kazıları ve daha sonra bu arkeolojik çalışmalara yöneltilen eleştirileri konu edinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arkeolojik Kazı; Gibeah; Kutsal Kitap Arkeolojisi; Metodist; Tell el-Fül; William Foxwell Albright

About the Book

From Chile to Gibeah Biblical Archaeology -A Methodist Approach-

Based on a 2024 master's thesis submitted to Ibn Haldun University's Graduate School of Graduate Studies, this book is an interdisciplinary study of biblical archaeology, which brings together the sciences of archaeology and the history of religions, and the archaeological excavations at Tell el-Fül/Gibeah of Saul (1922-23 and 1933) by William Foxwell Albright (d.1971), who gave this field its "golden age" with his important studies, from a Methodist perspective. The aim of the study is to demonstrate how Albright, from a Methodist perspective, utilized the science of archaeology to determine the accuracy of the biblical narrative through the example of his archaeological excavations at Tell el-Fül/Gibeah of Saul. As a matter of fact, archaeology is one of the sciences from which the discipline of the history of religions makes the most use of its knowledge. Archaeology is a branch of science that investigates, records and tries to interpret the social, cultural and social life and order of human communities that lived in the past by focusing on the material remains that have survived to the present day. In its most general form, the term Bible refers to the books of the Old Testament and the New Testament, which are considered sacred by Jews and Christians. The term biblical archaeology, on the other hand, refers to the study of the peoples, cultures and eras described in the narratives of the Old and New Testaments through archaeological remains.

This research, which examines biblical archaeology from a Methodist perspective through the example of the archaeological excavations conducted by W. Foxwell Albright at Tell el-Fül/Gibeah of Saul, consists of an introduction and two chapters. The introduction deals with the purpose, significance, methodol-

ogy, limitations, and sources of the study. The first part describes the Albright-centered archaeology of biblical archaeology. In other words, this chapter deals with the theoretical background of biblical archaeology, its historical development centered on Albright, the problem of nomenclature and its important schools. The second part of the book deals with William Foxwel Albright's Methodist religious background, the biblical narrative of Gibeah, Albright's archaeological excavations in the case of Tell el-Fül/Gibeah of Saul in order to verify the accuracy of this narrative, and the subsequent criticisms of these archaeological studies.

Keywords: Archaeological Excavation; Gibeah; Biblical Archaeology; Methodist; Tell el-Fül; William Foxwell Albright

İthaf

*Üç Güzeller'e: Annem Nefya,
Ablam Katibe ve Eşim Betül'e...*

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında beni destekleyen, yönlendiren, karşılaştığım zorlukları bilgi ve tecrübesi ile aşmamda yardımcı olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Betül Avcı Sebetci'ye teşekkürlerimi sunarım. Bu konuyu çalışmak istediğimde tavsiye ve önerileri ile beni daha da cesaretlendiren değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Bilal Toprak ve Öğr. Gör. Dr. Elif Tokay'a teşekkürü bir borç bilirim.

Arkeoloji alanındaki bilgi ve birikimlerinden istifade ettiğim Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Arkeoloji bölümündeki değerli hocalarım Prof. Dr. Zeynep Erel'e, Dr. Öğr. Üyesi Özel Teraman Hepdinçler'e, Doç. Dr. Kenan Eren'e, Doç. Dr. Bülent Öztürk'e, Doç. Dr. Elif Kopalal'a ve Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Murat Özgen'e tüm desteklerinden dolayı teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Literatür araştırmalarımda yardımlarından dolayı Dr. David E. Graves'e, Arş. Gör. Abdullah Rıdvan Gökbel'e, Arş. Gör. Ali Ekber Çınar'a, Arş. Gör. Ali Sever'e, Ramazan Akgül'e ve Arş. Gör. Tugay Taşçı'ya teşekkür ederim. Çalışmanın yürütülmesinde maddi ve manevi yardımlarını gördüğüm Furkan Aktaş'a, Arş. Gör. Hasan Kamil Genç'e, Arş. Gör. Muhammed Hamza Çoban'a, Arş. Gör. Mücahid Şamil Gürel'e, Arş. Gör. Selçuk Gezgin'e ve üzerimde çok emeği olan İSAR Vakfı ve tüm çalışanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmamın her aşamasında beni yalnız bırakmayan aileme ve ismini burada sayamadığım değerli dostlarıma sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım. Son olarak hayatıma girdiği andan itibaren beni yalnız bırakmayan, maddi ve manevi hiçbir desteğini esirgemeyen ve bu kitabın ortaya çıkmasında bana ilham kaynağı olan kıymetli eşim Betül Bilkay'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	11
KISALTMALAR LİSTESİ	15
GİRİŞ	17
1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	21
2. Araştırmanın Metodu	22
3. Araştırmanın Sınırlılıkları	22
4. Araştırmanın Kaynakları	24

BİRİNCİ BÖLÜM

KUTSAL KİTAP ARKEOLOJİSİ	29
1.1. Tarihsel Gelişim	29
1.1.1. Mütেকaddimûn Dönem: William Foxwell Albright Öncesi Kutsal Kitap Arkeolojisi	30
1.1.2. Altın Çağ Dönemi: William Foxwell Albright Dönemi Kutsal Kitap Arkeolojisi	32
1.1.3. Müteahhirûn Dönem: William Foxwell Albright Sonrası Kutsal Kitap Arkeolojisi	36
1.2. Kitap Arkeolojisi Ekolleri/Yaklaşımları	41
1.2.1. Maksimalist Ekol	42
1.2.2. Minimalist Ekol	45
1.2.3. Merkezi/Orta Ekol	52
1.3. İsimlendirme Sorunu	55
1.3.1. Kutsal Kitap Arkeolojisi/Kitap-1 Mukaddes Arkeolojisi (Biblical Archaeology)	60
1.3.2. Suriye-Filistin/ Yakın Doğu Arkeolojisi (Syro-Palestinian/Near Eastern Archaeology)	61
1.3.3. Levant Arkeolojisi/Levanten Arkeolojisi/The Archaeology of the Levant/Levantine Archaeology	65

İKİNCİ BÖLÜM

WILLIAM FOXWELL ALBRIGHT	71
2.1. Kutsal Kitap Arkeolojisine Yeni Bir Yaklaşım: Metodist Yaklaşım.....	71
2.2. Kutsal Kitap Anlatısında Gibeah	75
2.3. William Foxwell Albright'ın Arkeolojik Kazıları	81
2.3.1. Tell el-Fûl/Tell el-Fûl/Gibeah of Soul Kazıları (1922-23, 1933).....	81
2.4. Albright'a Yöneltilen Eleştiriler	92
SONUÇ	95
REFERANSLAR	103
DİZİN	109

KISALTMALAR LİSTESİ

ASOR	: American Society of Overseas Research
Bk.	: Bakınız
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
Hak.	: Hakimler
IAA	: Israel Antiquities Authority
İEKK	: İsrail Eski Eserler Kurumu
İSAR	: İstanbul Araştırma ve Eğitim Merkezi
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
PEF	: Palestine Exploration Fund
S.	: Sayfa
Yar.	: Yaratılış
1.Kr.	: 1. Krallar
2.Kr.	: 2. Krallar
1.Ta.	: 1. Tarihler
2.Ta.	: 2. Tarihler